

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 942.

CHICAGO, ILL., 1. OKTOBRA (OCTOBER 1), 1925.

LETO—VOL. XX.

Upravišтво (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

PO KONVENCIJI S. N. P. J.

Slovenska Narodna Podorna Jednota je organizacija, ki šteje 37,000 članov, z mladino nad 50,000 članov. V malo več ko dvajsetih letih je postala največja slovenska in skoro največja jugoslovanska podporna organizacija v Združenih državah. Ni toliko važno da-li je večja ali manjša od drugih; njena važnost je v tem, da je imela več borbenega duha za razredni boj na strani delavstva kot katerakoli druga jugoslovanska podporna organizacija. In to jo je gnalo naprej. Ta duh je v zadnjih letih nekako izginil, ali pa je živoraril. Brezbrižnost, ki se je naselila med delavstvom, je rodila svoje posledice tudi med članstvom SNPJ. Iz mnogih društev je izhlapelo vsako razpoloženje za sodelovanje v razrednem boju. Postala so brezbrižna. Sovražniki socialističnega in delavskega gibanja v splošnem so odvrnili marsikakega delavca od tabora v katerem vlada spoznanje, in ga potisnili v tabor reakcije. Ko so nazadnjaške sile mislile, da so dovolj močne, so pričele počasi kazati karte. Ali složne niso bile. Ena smer je hotela, da postane Jednota nevtralna v verskem boju. Kaj briga Jednoto, kaj počno fare in njihovi župniki! so odgovarjali svojim kritikom. Druga je hotela, da postane narodna. SNPJ. je bila ustanovljena kot narodna organizacija, so zatrjevali tisti ki mislijo da je idealizem v živio klich domovini in vsemu kar se smatra za njene svetinje. Tretja je bila osebna in je hotela da se porazi vpliv gotove osebe, kateri je baje v kvar jednoti. Četrta je bila "komunistična", ki so jo tvorili hrvatski delegatje in nekaj drugih. In končno naj omenimo tisto, ki je gnala Jednoto naprej po potih napredka, kljub neštetim oviram, ki so prihajale od sovražnikov in "prijeteljev" delavstva.

Komunizem kakršnega je zastopala na tej konvenciji komunistična struja, je enak komunizmu, kakršnega zastopa skrajno krilo reakcije med našim ljudstvom v Ameriki. Zato sta ta dva krila delala skupaj in včasi sta imela večino, ne toliko po svoji zaslugi kakor vsled dobrohotnosti naših ljudi, ki dajejo "vsakemu nekaj prav", kar z drugimi besedami pomeni, da se nočejo nikomur zameriti.

Zbori so potrebni. Zbor kakor je konvencija SNPJ. je šola za delegate. Zbor SNPJ. je nekak kongres ameriških Slovencev, na katerem so zastopane vse smeri, tudi katoliška, slednja vsled nesreče, da SNPJ. sprejme vsakega, ki je zdrav, neglede na njegovo takozvano prepričanje in značaj. So organizacije, ki to dovoljujejo, a večina jih zahteva, da kandidat v društvo potrdi gotove nazore in jih sprejme predno more postati član prizadete organizacije.

Kongres jugoslovanskega delavstva v Waukeganu pod okriljem SNPJ. je izvršil veliko dela ne le na podpornem, ampak tudi na prosvetnem in upravnem polju.

Ta kongres je imel le eno večjo napako. Vseboval je dokaz, da Jednota prošla leta ni bila dovolj izrazita v svojih načelih. Brezbarvnost pa je škodljiva, ker daje potuho ljudem kateri nočejo misliti, ali pa mislijo nepošteno.

Med ameriškim Slovinci je ogibanje načelnemu boju tradicija. Borbe in spori so torej največ osebni. Neglede, kaj si po svojem prepričanju, ako ga imaš, ako si za osebna protežiranja, boš dobil več zaslonbe na konvenciji.

Včasi se obrnejo toki v drugo smer. Kakor na prejšnjih, so bili tudi na tej napadi većinoma osebnega značaja, kar ji je zelo škodovalo. Demagogije je bilo precej; demagogirale so osebe s plidkim znanjem in vplivale na delegate ki niso sami v stanju misliti.

Na konvenciji SNPJ. v Waukeganu smo imeli precej sodrugov, ki so nastopali v raznih priredbah med konvencijo. Imeli pa smo premalo delegatov, ki bi nastopali vsak moment kot nastopajo socialisti: v interesu organizacije katera je izrazilo delavska, bi bilo da si odredi bodoče bolj jasno stališče. Ustreči vsem ne more nihče. Priznati poštenim ljudem poštene struje to kar jim gre je dolžnost vsakogar, ki pošteno misli in čuti.

Iz naših konvencij moramo predvsem iztebiti duh in značaj osebnih sporov, mesto teh pa naj bodo spori le načelnega značaja, ako že morajo biti. Za našo stvar bo veliko več dosežene-ga, pa tudi napredku med našim ljudstvom ne bo škodovalo, pač pa koristilo.

Cenzura v preteklosti.

Eno najpriljubljenejših sredstev diktatorskih vlad za potlačevanje protivnih mnenj je cenzura. Tekom svetovne vojne je bila cenzura v cvetju v tako ogromnem obsegu kakor še nikdar poprej. Skoro vsa pisma, vse tiskovine in vsi spisi so šli skozi roke cenzorjev, predno so jih dobili tisti, katerim so bili namenjeni. Mnogo so črtali, mnogo zavrgli, preveč drzne "kršilce" cenzure pa so strogo kaznovali. Cenzura se prakticira tudi po vojni kakor se je pred vojno, posebno v deželah z diktatorskimi vladami.

Cenzura je že zelo stara iznajdba.

Kako je bilo s cenzuro v minulih časih, nam pripoveduje zgodovina, ki govori o takozvanih "črni kabinetih", ki so imeli edino nalogo, da so skrivaj nadzirali zasebno in tudi drugo dopisovanje zastopnikov tujih držav z njihovimi vladami.

Tako je bila "pismena inkvizicija" znana na Angleškem že za časa kraljice Elizabete. "Črni kabinet" je bil v tem času v polnem cvetu. Pisma so znali odpirati tako mojstrsko, da je trdil Elizabetin državni tajnik lord Washington, da prečita vsako pismo, ne da bi le količkaj pokvaril pečat na njem. "Črni kabinet" je posloval tudi v poznejših stoletjih, kar je razvidno iz spisov slavnega angleškega satirika Swifta, ki je pisal svojemu prijatelju, pesniku Popeju, da ni gotov, da ne bi "črni kabinet" čital njegovih pisem.

Nobena revolucija niti angleška leta 1648. ni spravila s sveta "črni kabinetov", ki so delovali tudi v 19. stoletju, kar je razvidno iz neprijetnega dogodka v londonski diplomaciji. Tedaj je namreč prejel nizozemski poslanik zavoje depeš, kjer so bile na pečatih besede: "Departement van buitenlandsche Zaken". Ker je nizozemski minister sam zapečatil depeše, je spoznal poslanik, da stvar ni v redu in je izrazil polom. Tedaj je prišlo na dan, da se nahaja v Londonu "črni kabinet", kjer so uradno odpirali korespondenco tujih diplomatov. Pečate so najprej odtisnili v sadri. Potem so pečat raztopili, pismo odprli, prečitali in prepisali in je potem zopet zapečatili s pečatom, ponarejenem po sadrenom odtisku.

Na Hanoverskem je imela Anglija "črni kabinet" kot državno institucijo in to popolnoma javno, ker je bil izdan odlok, da se mora duplikat vsakega pečatnika, ki se napravi, izročiti vladi. Tu se "črnemu kabinetu" ni bilo treba mučiti s sadrenimi odtiski, ker je imel za svoje delovanje popolno zalogo pečatnikov.

Toda ne le angleške, temveč tudi romanske dežele so imele svoje "črne kabinete". V novem času se je posebno papež pritoževal proti italijanskemu "črnemu kabinetu," češ da je taj-

no nadziral dopisovanje papeževega državnega tajništva.

Za časa francoskih kraljev je bil "črni kabinet" državna institucija, ki jo je baje iznašel Ludvik XI., ki je ukazal, da smejo kurirji kraljeve pošte prenašati le taka pisma, o katerih vsebini so se že prej osvedočile oblasti. Za časa kardinala Richelieuja in vlade Ludvika XIV. in Ludvika XV. je bil "črni kabinet" državna institucija, ki je stala na leto 50.000 frankov, svoto, ki se je izplačevala iz sredstev ministrstva zunanjih stvari.

"Črni kabinet" je bil, kar je samo ob sebi umevno, najobsoviranejša in najogabnejša institucija, in minister Turgot je končno dosegel leta 1775., da se je odpravila. Narodni konvent je leta 1790. proglasil nedotakljivost pisemske tajnosti, a kljub temu proglasu je imel "črni kabinet" žilavo življenje in je obstojal še dalje.

Tudi Napoleon ni bil toliko značajan, da bi se bil odrekel temu sredstvu, temveč je uvedel "črni kabinet" v velikem slogu. Ko je njegova armada leta 1806. zasedla Berlin, je takoj ustanovil "pisarno za revizijo pisem", ki je, kakor pravi Davoust, "služila zelo dobro," tako "dobro," da je Napoleon ustanovil potovalne "črne kabinete," ki so delovali sedaj tu, sedaj tam, kamor so prišli Francozi. Pred temi kabineti ni bilo varno nobeno pismo in odpirali so tudi pisma vladarjev, n. pr. pisma prihajajoča vojvodi Karlu Avgustu Weimarskemu.

Za časa Bourbonov, po Napoleonovem padcu, je doseglo delovanje "črne kabineta" vrhunec. Zaposlenih je bilo v njem 22 uradnikov in letni stroški so znašali 600.000 frankov. "Odpravili" so ga sicer uradno leta 1827., toda le na papirju. Kralj Ludvik Filip ga je vzdrževal tajno. Napoleon III. pa ga je zopet uvedel oficijelno v obliki predpisa, po katerem so imeli prefekti pravico zahtevati, da se jim izroči proti potrdilu katerokoli "sumljivo" pismo.

"Črna kabineta" ni bilo konec niti v drugi polovici 19. stoletja. Gambetta je leta 1870. izdal predpis imenovan "prevod civil", po katerem je morala pošta izročiti vsako pisino, katerega naslov bi označil. V poznejšem času se je dogodilo na Angleškem, da so angleške oblasti odprle dopise med švedskim poslanikom v Londonu in švedsko vlado in prav tako tudi med nizozemskim poslanikom in njegovo vlado. Potemtakem se stvar ni zgodila prvič, kajti, kakor smo povedali, je že dolga stoletja bila uvedena taka — "cenzura".

Posebno poglavje bi se lahko pisalo o avstrijskih črni kabinetih, ki so najbolj vzcveteli v času velikega reakcionarja Metternicha. Mož je smatral za svojo poglavitno nalogo zatiranje vsake revolucije in je veljal za žandarja vse Evrope. Za pisemsko špionažo so se takrat izdajale ogromne svote in četudi je bila roka na Dunaju, so njeni prsti segali v najoddaljenejšo koto Evrope.

Ta tradicija je v Evropi še dolgo živela. Mnogo kršitev pisemskih tajnosti je znano tudi iz poznejših časov. V slučajih obiska kakega vladarja so odpirali pisma socialistov in drugih "sumljivih" ljudi. V bivši Avstriji so imeli v tem oziru zelo široko vest in korespondenca nekaterih vladi neljubih ljudi je bila trajno pod nadzorstvom. Tekom zadnje vojne se je dogodilo, da je bilo v habsburških deželah obotoženih na tisoče ljudi "veleizdajstva" in podobnih zločinov, a kot dokaze so pri sodiščih predlagali prepis pism, ki so jih bili dotičniki pisali pred mnogimi leti.

Cenzure je v splošnem mnogo manj kot jo je bilo. V nekaterih državah vlada danes precej visoka svoboda tiska in v mnogih deželah pisem ne odpirajo več, razun morda nepošteni poštni vslužbenci. Precej dežel je še, v katerih je časopisje še zmerom predano na milost in nemilost cenzorjem, ki lahko "zaplenijo", kar jim ne ugaja.

Važnejši zaključki osme redne konvencije S. N. P. J.

Osma redna konvencija SNPJ. v Waukeganu, Ill., je zborovala dvanajst dni. Imela je vsega skupaj sedemindvajset sej. Navzočih je bilo 280 delegatov in glavnih odbornikov. Pozneje sta dva delegata odšla. Petnajst delegatov ni prišlo na zborovanje. Delegatinj na tej konvenciji je bilo 12 in 2 gl. odbornici. Delegatov hrvatske narodnosti je bilo do 50.

Novi glavni odbor je izvolila konvencija; svojo službo nastopi 1. julija 1926. Delegacija se je skoro soglasno izrekla proti referendumu za izvolitev gl. odbora. Zadnji eksperiment za izvolitev gl. odbora direktno potom članstva se članstvu torej ni dopadel, ker bi drugače ne naročilo svojim delegatom, da naj glasujejo za volitve odbora na konvenciji.

Razlika med prejšnjimi konvenčnimi volitvami gl. odbora in sedanjimi je le v tem, da smejo biti sedaj predlagani za kandidate v gl. odbor tudi nečlani konvencije, ako podajo delegatu ki jih hoče predlagati, pismeno izjavo, da sprejmejo kandidaturu.

Glavni odbor je povečan za tri člane, kateri tvorijo gospodarski odsek. Nadzorni odbor, porotni in bolniški odsek ostanejo po svojem ustroju kakor so bili.

Na bodočo redno konvencijo bo smelo poslati vsako društvo, ki šteje 50 do 200 članov enega delegata, za vsakih nadaljnih sto članov pa enega delegata več. Npr., če ima društvo 600 članov, bo smelo poslati pet delegatov. Društva ki štejejo manj kot 50 članov se bodo smela združiti z drugimi manjšimi društvi v svojem okrožju v svrhu izvolitve delegata. Dnevniške in vožnje stroške delegatov plača centralna blagajna jednote. Gl. odbornikom, ki so stalno vposljeni v uradu, se plača vožnje stroške in polovične dnevniške.

Vrhovni zdravnik bo v bodoče član gl. odbora. Njegova plača je \$100 mesečno.

Združitveni odbor ostane, toda delegacija je sprejela ta sklep šele potem, ko se jo je prepričalo, da je tak odbor potreben.

Imena delegatov in gl. odbornikov so se zabeleževala v razpravah v zapisniku, kar je pomenilo precej več dela za zapisnikarje, kajti mnogim delegatom je bilo na tem da bodo vsaj njihova imena prišla na kak način v zapisnik; zato so posegali v debate in se strinjali ali pa nasprotovali, predlagali konec debate ali pa protestirali, vse za zapisnik.

Tekom vse konvencije se je vršilo samo eno pomensko glasovanje, in to o predlogu, da dva ali več članov ene družine ne more biti v glavnem odboru. Dva brata, ali oče in sin, ali mož in žena, ne morejo kandidirati po novih pravilih v gl. odbor. Ta omejitev se neha šele pri bratrancih.

Plače glavnih odbornikov, stalno vposljenih v uradu, ostanejo kakor so bile, razun bolniškega tajnika, kateremu je povišana za \$5. Minimalna plača stalnih uslužbencev je po novi pragmatiki, sprejeti na konvenciji, \$30 na teden, maksimalna pa \$45 na teden. Izjema je le drugi urednik Prosvete, ki bo prejemal \$48 na teden.

Bolniški razredi za \$1, \$2 in \$3 bolniške podpore na dan bodo imeli skupno blagajno, ostali bolniški razredi pa se morajo vzdrževati vsaki s svojo separatno blagajno. Člane iz višjih bolniških razredov, katere smo dobili z druženjem SDPZ., se sprejme v razred s skupno blagajno. Teh članov je od 60 do 100.

Tisti, ki so zavarovani za \$1 bolniške podpore na dan, bodo plačevali 70c na mesec, za \$2 \$150, in za \$3 \$250. V razrede za \$4 in 5 dnevne bolniške podpore se v bodoče ne bo sprejemalo novih članov, ker je za jednoto boljše, da se jih odpravi.

Vprašanje ustanovitve angleškega mesečnika ali tednika bo prišlo v razpravo članstvu potem ko bo gl. izvrševalni odbor predložil oba načrta in proračun, članstvo pa se bo na referendumu izreklo za en ali drugi načrt, ali pa proti obema. Do tedaj ostanejo jednotine publikacije kakor so sedaj.

Jednotino imovino se sme v bodoče nalagati tudi v stavbinska in posojilna društva, da se z denarjem članov pomaga članom in domačim zadrugam.

Dijaki (člani SNPJ.) v bodoče ne dobe več dijaške podpore. Neki delegat (komunist) je dejal, da so vse šole kapitalistične ustanove in vzgajajo dijake v kapitalističnem duhu.

Resolucija, ki je določala ustanovitev izobraževalnega oddelka, kateri naj bi prirejal predavanja in vršil drugo prosvetno delo v širšem obsegu, je bila odklonjena.

Književna matica ostane, ne bo se pa spuščala v izdajanje dragih knjig.

Naročnina na dnevnik "Prosveta" ostane kakor je sedaj.

Konvencija je zavrgla z večino enega glasu resolucijo, tikajočo se zavetišča, in sprejela predlog, da se do prihodnje konvencije opusti vsako akcijo za ustanovitev zavetišča.

Zavrgla je resolucijo za ustanovitev jednotine banke, dasi je na drugem mestu (v pravilih) sprejela točko, ki je v soglasju z odklonjeno resolucijo.

Sprejela je resolucijo za priznanje Unije sovjetskih socialističnih republik (sovjetske Rusije); nadalje resolucijo, s katero se izreka za sodelovanje z Unijo civilnih svobodščin (Civil Liberties Union), katera se bori za državljanske pravice tistih, katerim jo oblasti odvzemajo. C. L. U. je nestranska organizacija. Molekova resolucija, nekoliko spremenjena, je bila sprejeta z veliko večino.

Konvencija je sprejela resolucijo, s katero se je izrekla za modificiranje prohibicionistične postave v toliko, da bi dovoljevala "lahka vina in pivo". Izrekla se je tudi za modificiranje naseljeniške postave v prilog narodov proti katerim so sedanje naseljeniške omejitve najbolj naperjene.

Prihodnja konvencija se bo vršila v Chicagu.

Seje glavnega odbora bodo v bodoče dvakrat na leto, januarja in julija.

Konvencija je sprejela v jednotina pravila točko, ki v bodoče prepoveduje podrejenim društvom sodelovati na priredbah, katere imajo značaj agitacije proti SNPJ. in ako so nasprotno načelni izjavi SNPJ.

V zadnjih dnevih konvencije S. N. P. J.

(Od našega posebnega poročevalca.)

Konvencija SNPJ. se je vlekla nekaj dni kakor da se zborovalcem nikamor ne mudi in da se počutijo v Waukeganu kakor da so se tu za stalno naselili. Pri vsaki malenkosti se je oglasilo za besedo do sto in več rok, in skoro vsakdo je govoril samo z namenom da je izustil nekaj besed. To in to zahteva moje društvo, a jaz sam sem drugega mnenja, je dejal delegat v enem kotu, kje blizu njega pa se je oglasil drugi, in dejal, da se s tem in tem predlogom strinja, tretji pa je samo naznanil, da sse ne strinja, pri tem pa še dodal par drugih besed, da se mu ni bilo treba takoj vستي.

Predsednik je storil kolikor je bilo v njegovi moči, da skrajša nepotrebne debate. Delegacija pa mu je dala zelo malo sodelovanja, nad čemur se je večkrat pritožil. Ako je konvencija bila kljub temu končana v dvanajstih dneh, je to v največji meri zasluga konvenčnega predsednika, kar je v splošnem priznala vsa delegacija.

Mnogo debat se je vršilo v znamenju osebnih bojov med M. J. Turkom ter J. Zavertnikom. Tega vtisa ni bilo mogoče izbrisati; niti se ga ni skušalo. Turk se je slikal za mučenika in napovedoval boj ter stavljaval predloge. Jože se je branil in vračal udarce.

Kadar koli se je pojavilo kako večje sporno vprašanje, že mu je bil dan vtis boja med Turkom in Zavertnikom. Izgledalo je večkrat vse skupaj smešno in delegacija je bila nemirna. Ko je resolucijski odbor podal poročilo o zaslišanju gotovih oseb, med njimi P. Bergerja in M. J. Turka, glede lote poleg jednotinega poslopja, je bilo očividno, da je bila tajnost seje gl. odbora meseca oktobra (kakor se je glasilo v zapisniku obravnave) kršena, a delegacija je dobila skoro takoj vtis, da je to nov Zavertnikov napad na Turka, in Turk je storil kolikor je pač mogel, da je ta vtis povečal. Najbolj žalostno vlogo v tej zadevi so igrali komunisti. Ploskali so Turku, in pokazali so, da so se pripravljene zvezati z vsakim reaktionarjem, samo ako bi jim to služilo v boju proti socialistom. Ne vprašajo se, dali se gre radi korupcije, ampak vprašajo samo, če morejo škodovati socialistom.

V petek 25. septembra, takoj po rabuki ki je nastala vsled omenjene afere, je F. Zaitz predlagal, da naj se preide na volitve gl. odbora, med štetjem glasov pa naj se rešujejo druge važne zadeve. Neki delegat (ko-

munist) je argumentiral, da je treba najprvo rešiti vse važnejše delo, šele potem naj se gre na volitve gl. odbora. Zajcov predlog je bi sprejet z 11 glasovi večine. Že čez pol dne se je pokazalo, da bi konvencija ne bila končana do sobote večer dne 26. sept., če bi ne sprejela tega predloga. Zborovati bi morala najmanj dan ali dva dalj kot je zborovala.

Takoj ko je bila otvorjena seja v soboto dne 26. sept. popoldne, je stavil Frank Kramar iz Farellna, Pa., predlog, da reši ta seja samo najnujnejše zadeve, druge pa se prepusti v rešitev prvi seji gl. odbora. Seja popoldne istega dne je rešila precej zadev, nekaj pa jih je odložila za popoldne.

Odbor za resolucije, ki je poročal prejšnji dan, je ponovno nastopil na sobotni popoldanski seji. Prišel je na oder kmalu po otvoritvi seje in poročal, da je zaslišal gotove osebe, ki so predlagale resolucijo za mednarodno delavsko obrano, katere odbor ne more sprejeti radi tega ker je omenjena obrana strankarska in ker so predlagatelji pri zaslišanjih govorili neresnico. Nanagloma je bilo narejenih par medklicev, drugi so jih vračali, in takoj je bila kopa delegatov na nogah ter kričala vsevprek. Filip Godina je zapopadel, da je najboljša ako se preide na zadnjo točko, ki je sprejem pravil, resolucij in drugih sklepov konvencije v celoti, in je predlagal, da se jo sprejme. Predsednik je istotako zapopadel, da so duhovi razburjajo od utrujenosti, in je dal predlog na glasovanje ter s trikratnimi živijo vzkliki zaključil konvencijo. Kopa pevcev se je zbrala na odru in zapela pesem v slovo.

Nobena seja ni dala toliko povoda za govorjenje, kakor zaključna seja. Dasi so na konvenciji vladali ves čas napeti odnošaji, so se z malimi izjemami držali ves čas parlamentarnega reda, toda ti odnašaji so postajali vroči zadnje momente konvencije, vžgal pa jih je resolucijski odbor, ker je s svojim nastopom dal priliko komunistom za razgrajanje. Nihče ni zameril predsedniku za njegovo postopanje; seja bi mogoče trajala še uro ali dve, če bi se posrečilo pomiriti duhove. Sprejela bi še nekaj predlogov, funkcionarji bi bili pozvani v par stvarih, kot je bilo razvidno iz prejšnjih opazk, za pojasnila, a delo konvencije je bilo izvršeno že na dopoldanski seji.

Marsikak delegat je dejal, da se ta konvencija razlikuje od prejšnjih konvencij SNPJ. Na prejšnjih ni bilo desnih in levih reaktionarjev, boji na prejšnjih pa so bili mnogokrat le zgolj osebnega značja. Zato je bilo zborovanje na tej toliko težje. Zaupnosti je bilo zelo malo, ker so demagogi na spretno načine šepetali in govorili na glas, "da se nekaj prikriva". To je včasih potrdil še kak "vpliven" delegat, ali pa kdo drugi s kako intrigo, tako da je bilo razpoloženje skoro vedno enako.

V kritičnih momentih je postalo vse nestrpno, "poročevalci" kom. listov pa so pogostoma zapuščali svoje sedeže in hodili iz dvorane, da so temu ali onemu svojemu delegatu dali instrukcije. Le čudno je, da je bila konvencija v takih okolščinah še toliko mirna in da je končala svoje delo v dveh mesto v štirih tednih, kot je izgledalo od kraja, da bo morala zborovati.

Pri predlaganju kandidatov v gl. odbor se ni pazilo mnogo kdo koga predlaga; delegatje so predlagali kandidate vse križem; marsikdo ni vzel svojega predlaganja resnim, ampak predlagal kogarkoli za špas, kar ni znamenje razumnosti, pač pa je otročarija.

(Konec prihodnjič.)

Novi glavni odbor S. N. P. J. Odbori osme redne konvencije S. N. P. J.

Osma redna konvencija SNPJ. je izvolila sledeči gl. odbor, ki nastopi svojo službo 1. julija 1926:

Gl. izvrševalni (upravni) odbor.

Vincenc Cainkar, Chicago, gl. predsednik.
 Andrew Vidrich, Johnstown, Pa., podpredsednik.
 Mathew J. Turk, Chicago, gl. tajnik.
 Blaž Novak, Chicago, tajnik bolniškega oddelka.
 John Vogrich, Cicero, Ill., gl. blagajnik.
 Jože Zavertnik, Clarendon Hills, Ill., gl. urednik "Prosvete".
 Filip Godina, Chicago, upravnik "Prosvete".

Gospodarski odbor.

Frank Somrak, Cleveland, O.; Frank Alesh, Chicago, Ill.; Jacob Zupančič, Chicago, Ill.

Porotni odbor.

Martin Železnikar, Barberton, O.; John Goršek, Springfield, Ill.; John Terčelj, Strabane, Pa.; Tony Shragal, Johnston City, Ill.; Frank Podboj, Park Hill, Pennsylvania.

Bolniški odsek.

Osrednje okrožje: Blaž Novak, predsednik; vzhodno okrožje: Jos. Zorko, West Newton, Pa.; Anton Abram, Cleveland, O.; severno okrožje: Frank Klun, Chisholm, Minn.; jugozapadno okrožje: Anton Šular, Gross, Kans.; severozapadno okrožje: John Golob, Rock Sprins, Wyo.

Vrhovni zdravnik.

Dr. F. J. Kern, Cleveland, O.

Nadzorni odbor.

Frank Zaitz, Chicago, Ill.; Ludvik Medveshek, Cleveland, O.; Albert Hrast, Canonsburg, Pa.

Združiteni odbor.

Frank Vidmar, Argo, Ill.; John Olip, Chicago, Ill.; Peter Geshel, Denver, Colo.

Člani gl. odbora razdeljeni po državah.

Novi gl. odbor SNPJ. (brez združenega odbora) šteje štirindvajset članov. Prejšnji jih je imel dvajset. dodani so trije člani gospodarskega odseka in vrhovni zdravnik. Člani novega gl. odbora, razdeljeni po državah: Illinois, 11; Pennsylvania, 5; Ohio, 5; Minnesota, 1; Kansas, 1; Wyoming, 1.

Člani združenega odbora sta dva v Illinoisu in eden v Denverju, Colo.

Po narodnosti je v glavnem odboru 23 Slovencev in en Hrvat (T. Shragal).

Po političnem nagnenju so razdeljeni: 15 socialistov (člani soc. stranke); štirje simpatičarji socialistične stranke; en član Workers' Party; trije člani, ki so ali nevtralni, ali nasprotni eni kot drugi delavski stranki, ali pa oportunisti; eden, ki je nasprotnik socialistov iz oportunističnih in osebnih ozirov.

Glas za kapitalistične stranke je glas za sistem, ki povzroča vojne. Nihče drugi nima interesov za odpravo sistema, ki povzroča vojne, kot delavstvo, ki bo odpravilo ta sistem, združeno v socialističnih vrstah. Vstopite tudi vi v te vrste!

Potek vsake konvencije je v največji meri odvisen od konvenčnih odborov. Če so odbori na svojem mestu, če jih tvorijo sposobni člani, in če znajo svojo stvar pravilno zagovarjati in braniti, če je predsedništvo vzorno, tedaj je prihranjenega mnogo časa, razprave so večinoma stvarne, in ukrepi premišljeni. Na konvencijah jugoslovanskih organizacij v Ameriki je treba v tem oziru še veliko izboljšati. Moti se tisti kdor pravi, da je na naših zborih zastopan samo razum — takozvan "cvet naroda". Dogaja pa se, da je ta cvet zelo malo podoben "cvetu naroda" in rezultat na takih zborih je konfuzija nerazvitih misli in brezno neznanja.

Predsedništvo konvencije.

Osmo redno konvencijo SNPJ., ki je zborovala dne 14.—26. septembra v Waukeganu, je otvoril glavni predsednik V. Cainkar in vodil zborovanje do izvolitve konvenčnega predsednika. Ta mandat je dobil Frank Zaitz, podpredsednika pa sta bila Jernej Hafner in John Goršek. Hafnerja je konvencija na 7. seji odstavila radi njegovega napada na konvenčnega predsednika, in izvolila Jos. Zorkota na njegovo mesto.

Predsedovati taki konvenciji kot je bila ta, ni lahko delo. Duhovi so bili napeti, strasti osebnih sovraštev so segale v vse kote, organizirana reakcija je intrigirala in se združila s skupino, ki paradira pod firmo skrajnega radikalizma, in v taki atmosferi zborovanje ni moglo biti vseskozi gladko. Delegatov s precej širokim znanjem in dobrim vpogledom v situacijo je bilo precej, a ni bilo malo tudi takih, ki redkokelej čitajo, se malo uče in zelo malo vedo.

Združevalne konvencije 1. 1921 v Clevelandu se je udeležilo 193 delegatov in gl. odbornikov SNPJ. ter tedanje SDPZ., konvencije v Waukeganu pa 280 delegatov in gl. odbornikov, torej 87 oseb več kakor združevalne konvencije. Vsaka je trajala dvanajst dni. Ako ne bi bilo predsedništvo konvencije v Waukeganu prevdarno in več ali manj sposobno, bi se zborovanje zavleklo še za nekaj dni; razun tega so obstojale možnosti za kravale, katere se radi previdnosti predsedstva niso mogle dogoditi.

Poverilni odbor.

V konvenčnem poverilnem odboru so bili: John Kobi, Jos. Kuhelj, R. Grškovich, Anna Mahnich, Peter Geshel, Tony Shragal, Frances Jenko in Albert Hrast. Ta odbor je izvrševal različna dela. Pregledal je poverilnice delegatov; zabeleževal je pred pričetkom vsake seje vse navzoče delegate in sporočil, kateri niso navzoči. Na prejšnjih konvencijah so bila imena delegatov klicana, in s tem je bilo potratnega mnogo dragega časa. Pregledal je vse račune delegatov, ki so jih predložili za vožnje stroške; pregledal je njihove račune za dnevnice; štel je glasovnice, oddane pri volitvah za glavne odbornike; štel je glasove tudi kadar se je glasovalo z rokami; zasliševal je tiste, ki so hoteli domov predno je bila končana konvencija. Poverilni odbor je prihranil konvenciji mnogo časa in izvršil veliko dela. Konvencija, oziroma odbor za plače je tistim članom poverilnega odbora, kateri so imeli to službo od pričetka konvencije, določil \$15 nagrade vsakemu, onim, ki so bili imenovani par dni pozneje, pa \$7.50.

Nagrada ni bila previsoka, kajti poverilni odbor jo je zaslužil.

Zapisnikarji.

Na konvencijah SNPJ. kakor tudi na drugih jugoslovanskih konvencijah se zapisnikarje navadno izvoli izmed delegatov. Za to konvencijo jih je moral na podlagi pravil najeti gl. izvrševalni odbor. Ta določba je bila sprejeta na konvenciji v Clevelandu. Izkazala se je za zelo praktično. Zapisnikarja sta bila Jacob Zupančič in F. S. Tauchar. Zapisnik je, če ga primerjamo z zapisniki prejšnjih konvencij SNPJ. in drugih podpornih organizacij, dober. Delo obeh zapisnikarjev je bilo zelo težavno, ker sta ga morala vršiti sama; vodila sta tudi zapisnik večernih sej. Imela sta \$20 dnevne plače. Na združitveni konvenciji SNPJ. v Clevelandu so bili štirje zapisnikarji, ki so prejeli poleg \$9 dnevne plače za zapisniško delo. Vsi štirje so prejeli \$76 na dan, torej \$36 več kakor se je plačalo zapisnikarjem v Waukeganu.

Konvenčni tajnik.

Konvenčno tajništvo samo na sebi na naših konvencijah ne predstavlja važnega, pač pa le formalen urad. Če pa je konvenčni tajnik sposobna oseba, je lahko zboru v veliko korist. To je dokazal Ludvik Medveshek, ki je bil tajnik osme redne konvencije SNPJ. Izvršil je mnogo dela in pridno pomagal enemu ali drugemu podpredsedniku, kadar je bilo potrebno. Konvencija mu je dala \$25 nagrade. Predlog, da se mu da \$50, je propadel.

Odbor za prošnje in pritožbe.

Na tej konvenciji je tvoril odsek za prošnje in pritožbe glavni porotni odbor, v katerem so Martin Železnikar, Frances A. Tauchar, John Križmančič, Mary Udovich in John Terčelj. Vse pritožbe, poslane na

konvencijo, so bile po pravilih predane v rešitev temu odboru, o katerih je potem poročal delegaciji. To pot je konvenčni odbor za prošnje in pritožbe slabo funkcioniral. Zboroval je par dni pred pričetkom konvencije, toda M. Železnikar, predsednik odbora, ki ima vsled korespondence ki jo dobiva izmed vseh članov odbora največ vpogleda v razne sporne zadeve, ni bil navzoč. Med zborovanjem konvencije ta odbor ni imel dovolj sestankov, delegatov, katere bi rabil bodisi v svrhu zaslišanja v informativne namene, ni zaslišal kot bi jih moral, da bi prihranil pri svojem poročilu konvenciji nekoliko več časa. Nekaj odlokov tega odbora je bilo nesigurnih in so bili predani v rešitev konvenciji.

Resolucijski odbor.

Važen odbor vsake pomembnejše konvencije je resolucijski odbor. Na waukeganski konvenciji SNPJ. so ga tvorili Jože Zavertnik, Chas. Pogorelec, Frank Somrak, Albert Hrast in John Olip. Predložil je precej resolucij, katere je bodisi izdelal sam, ali jih osvojil kot so mu bile predložene, ali pa jih sestavil iz različnih drugih. Sporočil je tudi, kdo je predlagatelj te ali one resolucije, čeprav jo je odsek osvojil in jo predlagal v svojem imenu. Navada je, da se v takih slučajih predlagatelja ne označuje.

Resolucija o zadevi premenjave lastnika posestva poleg poslopja SNPJ. v Chicagi, katero je predložil delegat Cvetkovič iz New Yorka, bi po mnenju tega poročevalca prav nič ne spadala resolucijskemu odboru, ampak posebnemu odboru, ki naj bi se pečal samo s to afero in bil izvoljen nalašč v ta namen.

Poteza, ki jo je napravil odbor za resolucije na zadnji seji konvencije dne 26. sept. popoldne, je bila taktično tudi napačna. Čemu je treba iti odboru na oder in sporočiti delegatom komunistom, da so lagali, ko jih je odbor zaslišal radi njihove resolucije za Mednarodno delavsko obrano? To je prišlo "komunistom" kakor nalašč — bili so podrezani in te prilike so se poslužili za vpitje, katerega bi se lahko odločilo vsaj za toliko časa da bi konvencija rešila še nekaj drugih stvari ki bi jih imela rešiti. Komunisti bi na tej seji gotovo predlagali, da se čita njihove resolucije. Velika večina konvencije bi bila proti čitanju, ker jih je dobil vsakdo v tiskani formi, in ker je vsakdo vedel, da ne bodo sprejete in da so bile predložene le z namenom služiti reakcionarjem v SNPJ. in za ubijanje socialističnega vpliva. Tudi ni nikako pravilo, da mora resolucijski odbor sporočiti, čemu ni osvojil te ali one predložene resolucije. Pojasnila bi lahko dal, kadar bi prišla nanj vprašanja, preje pa mu jih ni bilo treba dati. Tudi zaslišavanja predlagateljev resolucij niso pravilo, ampak izjema. V ostalem je resolucijski odbor te konvencije izvršil svojo dolžnost in predložil več zelo važnih resolucij.

Odbor za naprave in ustanove.

V konvenčnem odboru za jednotine naprave in ustanove so bili Fr. Vidmar, R. J. Zavertnik, Thom. Golob, Anton Šular in Anton Barilar. Dasi so ga tvorili razumni člani, je ta odbor izmed vseh drugih pokazal še največ nesposobnosti pri predlaganju svojih načrtov delegaciji. Zapršel je resolucijo Antona Gardena iz Bridgeporta, O., tikajoča se izobraževalnega dela. Odbor sam menda ni bil navdušen zanjo, in če je bil, jo je predložil na način kakor da mu je čisto vseeno, kaj da konvencija sklene. Resolucija, tikajoča se banke, katero je odsek predložil, je bila istotako od-

"Dolžnost jugoslovanskih delavcev v tej deželi je, da vstopijo v Slovensko narodno podporno jednoto in Jugoslovansko socialistično zvezo. Ti organizaciji vas povzdiguje, u-sposobljate za boj in vzbujata v vas pravi socialistični čut. Ako ste člani teh dveh organizacij, tedaj ste storili vašo dolžnost v tem velikem boju za osvoboditev človeštva iz kapitalistične sužnosti. Bodite zvesti sami sebi in zahtevajte vedno več in več, kajti sadovi vašega dela so vaši sadovi in vaša je pravica."

Eugene V. Debs na shodu J. S. Z. dne 20. sept. v Waukeganu, Ill., ob priliki konvencije S. N. P. J.

klonjena. Resolucija o zavetišču je propadla. Sprejetih je bilo le par resolucij in predlogov tega odbora, zagovarjal pa je vse jako slabo.

Konvenčni odbor za plače.

V konvenčnem odboru za plače so bili: Andrew Vidrich, Lovrence Perko, Kristina Omahne in John Terčelj. Glavnim odbornikom je povišal plačo od 5 do \$10 tedensko, a konvencija je povišanje vsem odklonila razun tajniku bolniškega oddelka, ki bo v bodoče prejemal \$50 tedensko. Plače vslužbencem SNPJ. bodo povišane. Ta odbor je določil plače tudi vsem konvenčnim odsekom, katere je delegacija z malimi spremembami odobrila. Delegatom je določil \$9 na dan. Konvencija je sprejela predlog za \$9 dnevne plače z veliko večino, in mnogi poznejši protesti od posameznih delegatov so bili bolj za slepilo članstvu prizadehtih društev kakor pa odkritosrčni protesti.

Odbor za pravila.

Odbor za pravila ima izmed vseh ostalih najvažnejšo funkcijo in največ dela. Provizorična pravila za to konvencijo so uredili J. Zavertnik, M. J. Turk in Frank Alesh. Bila so prečitana vsa; o mnogih točkah se je debatiralo na konvenciji cele ure, potem pa so bile sprejete v celoti ali pa le malo spremenjene. Največ se je debatiralo o vprašanju razredov za bolniško podporo. Odbor za pravila je v splošnem svoje delo dobro izvršil. Odbor za plače mu je določil \$300 nagrade za delo, ki ga je izvršil pred in na konvenciji.

Koliko inozemcev je lani prišlo v Združene države.

Omenili smo že, da niso vse države izčrpale svoje kvote tekom minolega fiskalnega leta, t. j. od 1. julija 1924 do 30. junija 1925, prvega leta torej, kar je v veljavi novi priseljeniški zakon o kvoti. Med državami, ki niso vporabile vse svoje kvote smo navedli Italijo in Jugoslavijo. Kaj je temu vzrok ni znano, dasi je gotovo, da je v obeh deželah, zlasti pa v Italiji, mnogokrat več ljudi, ki bi radi prišli v Ameriko, nego znaša kvota.

V kvoti je tekom fiskalnega leta prišlo in bilo pripuščenih 145,971 priseljencev. K tem treba dodati 1,349 priseljencev, ki so prišli v Združene Države tik pred 1. julijem 1924 pod starim kvotnim zakonom, ali so bili pripuščeni še le tekom minolega fiskalnega leta.

Izven kvote je prišlo 311,115 inozemcev. Od teh jih spada 60,203 v razred nepriseljencev (non-immigrants) in 250,912 v razred priseljencev.

Kot nepriseljenci so navedeni uradniki inozemskih vlad, prihajajočih uradno v Združene Države, in njihove družine (1950 ljudi); začasni potniki ali turisti, od katerih jih je prišlo 14,461 radi posla in 20,865 radi zabave; potniki na prehodu čez Združene Države (22,697 ljudi) in 230 Orijentalcev, ki so prišli radi trgovine na podlagi obstoječih mednarodnih pogodb.

Izvenkvotni priseljenci so bili: žene am. državljanov (4171); otroci ameriških državljanov (3046); tukaj nastanjeni inozemci, povračajoči se po začasnem obisku v starem kraju (64,632); priseljenci, rojeni v Kanadi, Mehiki, Kubi in drugih neodvisnih amer. republikah (175,069); njihove drugje rojene žene (623); njihovi drugje rojeni otroci (173); duhovniki raznih veroizpovedi (694); njihove žene (295) in otroci (486);

vseučilišni profesorji (187); njihove žene (49) in otroci (25); dijaki (1462).

Skupaj je torej prišlo v Združene Države, všteti priseljenke v kvoti in one izven kvote in nepriseljenke, 458,435 inozemcev.

25,390 inozemcem ni bilo dovoljeno izkrcati se. Največ je bilo izključenih, ker niso imeli pravilne priseljeniške vize, namreč 18,607. Izključenih je bilo 3,029 inozemcev kod "likely to become a public charge" (ker bi utegnili pasti na breme javnega dobrotelstva); 562 radi nalezljivih bolezni; 561 ker niso odgovarjali kvotnemu zakonu; 523 je bilo izključenih radi nepismenosti; 452 pa kot "contract laborers"; 308 je bilo "stowaways" (vtihotapljenih potnikov), itd.

Deportiranih je bilo 9,495 inozemcev, ki so bili nastanjeni v Združenih Državah. 2723 jih je bilo deportiranih, ker so prišli v Ameriko nezakonito po uveljavi novega priseljeniškega zakona; 1759 je bilo deportiranih kot "likely to become a public charge", 11669 jih je bilo deportiranih, ker so prišli brez inspekcije, 637 je bilo zločincev, 533 umobolnih itd.

Narodnostna tabela v tem pogledu (pri čemur se moramo seveda posluževati zastarelega porazdeljevanja priseljeniškega urada) pokazuje, da je bilo izmed Bolgarov, Srbov in Črnogorcev 154 izključenih in 105 deportiranih, Hrvatov in Slovencev 109 izključenih in 117 deportiranih, Dalmatincev, Bosancev in Hercegovcev 28 izključenih in 22 deportiranih. Izključeni pomenja, da jim je bil zabranjen vstop v Združene Države, deportirani pomenja, da so bili že nastanjeni tukaj in izgnani.

Zanimiva je tudi tabela, ki nam razodeva, koliko Jugoslovanov se je preselilo in koliko izselilo. V tej tabeli so zapopadeni samo priseljenci in izseljenci v pravem zmislu besede, torej ne inozemci, ki so prišli le začasno v Ameriko, niti inozemci, ki gredo v stari kraj le na začasen obisk in se vračajo v Ameriko. Všetj so torej le oni, ki prihajajo v Ameriko kot pravi priseljenci oziroma so kot izseljenci navedeni oni, ki so ob svojem odhodu izrazili, da nimajo namena povrniti se v Združene Države.

Izmed Bulgarov, Srbov in Črnogorcev je bilo 418 priseljencev (predlani 2482) in 1741 izseljencev (predlani 1544). Izmed Hrvatov in Slovencev: 520 priseljencev (predlani 4137) in 767 izseljencev (predlani 381). Izmed Dalmatincev, Bosancev in Hercegovcev: 51 priseljencev (predlani 295) in 467 izseljencev (predlani 183).

Ako dodamo k priseljencem tudi one inozemce, ki spadajo v razred nepriseljencev oziroma neizseljencev, najdemo, da je tekom minolega fiskalnega leta vsega skupaj prišlo v Združene Države 1120 Bulgarov, Srbov in Črnogorcev in jih odšlo 2418; torej 1298 jih je več odšlo kot prišlo. Hrvatov in Slovencev je 1049 prišlo in 1120 odšlo; torej 71 jih je več odšlo kot prišlo. Dalmatincev, Bosancev in Hercegovcev je 221 prišlo in 1022 odšlo; torej jih je 810 več odšlo kot prišlo.

V tabeli, kjer so priseljenci in izseljenci razvrščeni po deželah, najdemo, da se je iz Jugoslavije priselilo 724 inozemcev, a izselilo tja iz Amerike 2,464 inozemcev. — F. L. I. S.

Socializem stoji na stališču, da je bič morda do bro trenutno sredstvo, ne prepričuje pa nikogar. Zato se ne sme socialistični boj proti krivici posluževati niti biča.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

VELIK USPEH SLAVNOSTI PETNAJSTLETNICE ORGANIZACIJE ŠT. 20 J. S. Z.

CHICAGO, ILL. — Slavnost petnajstletnice obstanka organizacije št. 20, Jugoslovanske socialistične zveze, ki se je vršila v nedeljo 20. septembra v prostorih organizacije na Clybourn Ave., je bila velik uspeh, bodisi v moralnem kakor v gmotnem pogledu. Na banketu je bilo prisotnih okrog šestdeset oseb (članov in simpatičarjev organizacije), kar je za naše okolnosti lepo število.

Program je bil bogat in potekel je v najlepšem redu. S. Sava Bojanović je otvoril slavnost s pozdravnim nagovorom; omenil je ob tej priliki na krako boje, ki jih je imela organizacija br. 20 tekom prešlih petnajstih let, in važnost, ki jo je imela v JSZ. Opravila je mnogo propagandističnega in vzgojevalnega dela in vsikdar sodelovala z JSZ. in socialistično stranko. Naglašal je, da je dolžnost zavednih delavcev pridružiti se soc. stranki in delati v nji za svojo osvoboditev izpod današnje gospodarske uredbe.

Za tem je tamburaški zbor "Zvezda", ki ga tvorijo člani organizacije št. 20 JSZ., zaigral "Internacionalo" na veliko navdušenje prisotnih.

Geo. Maslach je bil drugi govornik. Slikal je iz svojih izkušenj delo organizacije št. 20 skozi prešlih 12 let, od kar je on njen član. Sodrugi so vedno vršili svojo dolžnost napram delavskemu razredu in socialističnemu pokretu. Organizacija je imela v svoji sredi vedno sposobne ljudi, ki so širili luč prosvete ne le v ožjem krogu, ampak med jugoslovanskim delavstvom v Ameriki v splošnem. Niso se strašili nastopati in bili so vedno pripravljeni zagovarjati program in taktiko soc. stranke, bodisi s peresom ali v debatah na odru. Kakor v prošlosti, ima organizacija št. 20 tudi danes v svoji sredi govornika prvega reda. Dotaknil se je tudi detinskega revolucionarstva in dejal, da robstvo ni šele od včeraj, kakor si domišljajo detinski radikalci, pač pa da obstoji tisočletja, in da je razvoj dodelil najnižjim slojem v družbi (delavstvu), da vrže okove robstva (suženjstva) in zgradi nov ekonomski in socialni red.

Za njim je nastopil Boža Stojanović, katerega govor je bil zelo interesanten. Tudi on je naglašal važnost socialističnih organizacij in njihovo vlogo v borbi za osvoboditev potlačene raje.

S. Nick Blatner je v svojem nagovoru dejal, da se je mnogo naučil v tej organizaciji, ki mu je otvorila oči in pokazala pot v spoznanje. Spoznal je, da so v družbi razredi in spoznal je vzroke in pota, po katerih moramo korakati, da se te vzroke odpravijo. Med posedujočimi in neposedujočimi, med tistimi ki uživajo in med tistimi ki ustvarjajo, ne more biti miru, ne premirja, kajti borba bo trajala dokler bo vladala krivica na zemlji, dokler jo delavski razred ne premaga in postavi nepremagljiv temelj bodočnosti — socialistično uredbo.

Peti govornik je bil s. Petar Kokotović. Popoldne istega dne je govoril na velikem shodu JSZ., ki se je

vršil v Waukeganu prigodom konvencije SNPJ., na katerem je nastopil tudi naš stari bojevnik E. V. Debs. Po shodu v Waukeganu je Kokotović prihitel v našo sredo, kjer nam je orisal zgodovino organizacije št. 20 v podrobnostih skozi ves čas njenega obstoja. Omenil je vse nekdanje prvake v organizaciji, ki so jo ustanovili in delali pod njenim okriljem, med njimi Ilijo Sušnjara, Blagoja Savića, Miloja Lučića, Mladeva Bogosavljevića in druge. Tudi ako danes niso več v naših vrstah, jim moramo priznati, da so delali za stvar dokler so bili, da so gradili in da so sejali plodno seme, ki je vzkliko in obrodilo sadove. Dokaz je ta slavnost, dokaz je razširjena socialistična misel in razredna zavestnost, ki bolj in bolj prodira med delavske mase. Omenil je tudi poteškoče, katere so socialistične organizacije od nekđaj imele, najsibo v tej koloniji ali drugje. Boriti se je morala tudi z brutalno silo, h kateri se je zatekala ignoranca. A prestala je krize v najtežjih dneh in jih bo v bodoče. Nadaljevala bo s prosvetnim delom in z borbo za širjenje socialistične ideje v tej koloniji in kjerkoli drugod ji bo mogoče, in od tega name na ne bo popustila.

Razum teh govornikov je nastopil tudi naš poznani aktiven član socialistične stranke okraja Cook, bivši kandidat za gubernerja na socialistični listi, sodrug Andrew Laffin, ki je govoril o ameriških razmerah in o važnosti socialistične stranke za ameriško delavstvo. Dejal je, da je socialistična stranka edina stranka v tej deželi, katera delavstvu v resnici služi in mu v resnici koristi. Delavci bi se jo morali okleniti, ne radi stranke kot take, ampak radi dolžnosti ki jo imajo kot delavci do sebe, svojih družin in svojih razrednih tovarišev. Laffinov govor je napravil velik vtis, tako da so nekateri simpatičarji soc. stranke prišli po govoru k njemu in mu segali v roke.

Na tej slavnosti je bil prečitan tudi brzjav, ki je prišel ravno ob zaključku govorov, katerega je v imenu eksekutive JSZ. poslal njen tajnik s. Chas. Pogorelec iz Waukegana, kjer je bilo tisti dan na shodu in drugih priredbah mnogo slovenskih sodrugov iz vseh krajev Amerike.

Kakor govori, so tudi vse druge točke programa dobro izpadle. Slavnost petnajstletnice organizacije št. 20 je bila završena v najlepšem redu; vsakemu, ki se jo je udeležil, bo ostala v trajnem in najlepšem spominu. Mi pa, vsi skupaj, z našim delom naprej!

Dopisnik.

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69, JSZ., zboruje vsako drugo nedeljo v mesecu po seji društva SSPZ. (dopoldne). Zborujemo v društveni dvorani. — Rojaki, pristopajte v naše vrste! — Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.

GIRARD, OHIO.

Seje kluba št. 222 JSZ. v Girardu, O., se vrše vsaki prvi torek v mesecu ob 7. zvečer v Slovenskem domu. Somišljeniki, pristopite v vrste zavednega delavstva! — Naš klub ima lepo zbirko knjig. Izposodite si jih! — Tony Segina, organizator.

SMITHOV SHOD V CLEVELANDU.

CLEVELAND, O. — Dne 15. septembra je imela tukajšnja socialistična organizacija v dvorani tesarjev shod, na katerem je govoril Rennie Smith, eden voditeljev angleške delavske stranke. Smith je zelo dober poznavalec situacije in njegovo predavanje je bilo vse-skozi poučno.

Udeležba ni bila posebno velika. Svet se v dobi avtomobilov in prešanja pač ne zanima za shode, predavanja in čitanje. Ne pogovarja se o politiki, in kadar se, navadno zaključuje, da je ves svet graftarski in da je vse "kruket". Potem pa se povrnejo pomenki nazaj na avtomobile, sport, grozdje itd.

Smith je govoril o razvoju angleške delavske stranke in ovirah ki jih je imela predno je postala mogočna organizirana enota. Orisal je zgodovino industrialnega razvoja Anglije, kajti tudi v tem oziru je bila Anglija med pionirji. Danes se lahko uči dežela od dežele, in izkušnje ene so v poduk in svarilo ostalim. Pojasnjeval je vzroke brezposelnosti v Angliji in gospodarsko anarhijo v Evropi. Slikal je, kako se je vršila borba za skrajšanje delavnika, kako so nastale prve delavske strokovne organizacije in kako se je delavstvo v Angliji pričelo zanimati za razredno politiko, ustanovilo svojo stranko in glasovalo za kandidate ki jih je samo nominiralo. Omenil je prvo delavsko vlado v Angliji, ki je v danih razmerah (v zbornici ni imela večine) mnogo storila za delavsko ljudstvo; padla je, ker ni imela večine, a pri naslednjih volitvah so njeni glasovi zelo narasli in njena moč se stalno jača. Njena naloga je, da izvrši v Angliji socialni prevrat, in ta prevrat mogoče ni več daleč.

Ko je končal s predavanjem, je odgovarjal na vprašanja in pojasnjeval, kar komu iz njegovega govora ni bilo jasno. Shodu je predsedoval sodrug Kulman, tajnik lokalne organizacije soc. stranke. Zaključen je bil ob 10. zvečer. — J. K.

NEKAJ POROČILA S SEJE KLUBA ŠT. 2.

GLENCOE, O. — Ako se štirje mladiči zares lote dela, zmlatijo precej snopev, posebno ako je še eden poleg njih ki jim jih nametava.

Tako se nas je dne 20. septembra zbralo k redni seji kluba št. 2 JSZ. pet sodrugov in smo razmotrivali o agitaciji, naših aktivnostih in drugih rečeh, katere se tičejo našega pokreta. Govorili smo tudi o akciji za "Proletarčev" dom. Ker vemo da je listu in Zvezi tako poslopje potrebno, smo sklenili, da naš klub vzame eno delnico. To ni tako malo kakor izgleda. Denarja v blagajni imamo samo za eno. Dela se tod okrog malo; brezposelnost tlači velik del premogarjev že nad leto in dalj. Ko se razmere izboljšajo, bo naš klub tudi v tem oziru storil več kakor more sedaj.

Sodrug Anton Garden, tajnik Konference klubov JSZ. v Ohio, je poročal, da je vložil denar Konference v znesku \$115 v First National banki v Bridgeportu na ime Konference. Do te vsote so največ pripomogli člani kluba št. 222 v Barbertonu. Porabila se bo za agitacijo in propagando.

Tajnik kluba št. 2 je prečital prvi klubov zapisnik, pišan ob njegovi ustanovitvi dne 18. novembra pred dvajsetimi leti. Novembra to leto bomo torej obhajali dvajsetletnico ustanovitve kluba št. 2 in tajnik je naglašal, da je treba ta redki jubilej proslaviti kolikor najbolj mogoče slovesno v agitacijskem smislu.

S. Garden je dejal, da je naselbina Glencoe majhna in zanimanja za soc. stranko tudi ni dosti v nji; ker bo

skušal dobiti na agitacijo v Ohio sodruga Chas. Pogorelca, ki bi nastopil na javnem shodu v Bridgeportu ali na Blaine, in če bi v Glencoe vsi Slovinci prišli skupaj, bi ob tej priliki prišel tudi v Glencoe.

Razpravljalo se je tudi o sugestiji s. Presterla, da bi se od strani ohijske konference izvolilo zastopnika v eksekutivo JSZ. Barbertonska konferenca je to stvar prezrla. Garden je glede te sugestije dejal, da bi se stvar čisto lahko opustilo do bodoče konference, kajti pošiljati našega zastopnika na seje eksekutive ni praktično in razun tega bi bilo to zvezano z velikimi troški. Konferenca pa lahko porabi denar za agitacijsko in izobraževalno delo.

To je v glavnem izveček zapisnika imenovane seje kluba št. 2. *Nace Zlemberger, tajnik.*

VABILO NA SHOD V LATROBE-PIPETOWN.

LATROBE, PA. — V nedeljo dne 11. oktobra ob 1. popoldne se bo vršil v Slovenskem domu v Pipetownu shod, katerega namen je ustanovitev socialističnega kluba. Apeliram na vse tiste rojake in rojakinje v tem kraju, katerim je za napredek delavstva, da se shoda udeleže in privedejo s seboj tudi tiste, ki morda ne bodo videli tega naznanila.

Delavci, kličemo vas, da se organizirate pod zastavo mednarodnega socialističnega gibanja in da delate v vrstah organiziranih socialistov za odpravo sedanjega krivičnega ekonomskega reda. Ničesar se ne izboljša brez dela in borbe. Vse, kar si je delavec pridobil, si je pridobil z borbo in znanjem. Vse, kar ima danes družba bodisi slabega ali dobrega, je rezultat umskega in fizičnega dela. Da se to kar imamo izboljša, da se slabo nadomesti z dobrim, da se krivico nadomesti s pravico, je treba da se tisti ki so za pravico združujejo, da nastopajo združeno in se bore proti vsemu kar je slabega v družbi. To je dolžnost tudi slovenskih delavcev, ravno tako dolžnost kakor vsakega drugega delavca.

V nedeljo dne 11. oktobra ob 1. popoldne vsi na shod in sestanek za ustanovitev bojovne organizacije, ki nas bo vodila v borbi za naša prava!

Mary Fradel, sklicateljica shoda.

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V BARBERTONU, O.

Seje socialističnega kluba št. 232 JSZ. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v dvorani samostojnega društva "Domovina" na Mulberry cesti. Apeliram na sodruge, da se redno udeležujejo klubovih sej, ker je vedno kaj zanimivega na dnevnem redu. Tiste pa, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, vabim da se nam pridružijo in tako pomagajo v borbi za boljše pogoje življenja in za odpravo kapitalističnega režima samega. **TAJNIŠTVO KLUBA ŠT. 232.**

V prihodnji številki bomo priobčili nekaj člankov, ki bodo posvetili na notranje, takozvane osebne spore v S. N. P. J. Nadalje nekaj slik s prošle konvencije. In predstavili bomo tudi "mučenika", kateri trdi, da se ubija za jedoto. Iz teh člankov bo razvidno, da odločujejo v gl. odboru in na konvencijah mnogokrat samo osebni, ne pa načelni oziri, te vrste taktika pa je v kvar vsaki organizaciji.

WAUKEGANSKA POŠTA.

Slovenski narodni dom je postal po konvenciji, ki je končala prošlo soboto, tako nekako prazen in dolgočasen. Vendar pa smo se oddahnili vsi: mi in delegatje. Slednji so želeli domov, ven iz konvenčne dvorane, proč od debat o pravilizmu in drugih izmih. Mi pa smo si že tudi zaželeli normalnega, vsakdanjega življenja. A poslovali smo se lepo in odkritosrčno. Delegatom smo želeli srečno pot, in jim ob slovesu segli v roke kakor da smo si stari znanci. Razšli smo se torej brez zamere; pravzaprav, mi smo ostali, drugi so odšli. Vsi delegatje pa se niso razšli brez zamere.

Konvencije se ni udeležilo petnajst delegatov. To je zanemarjanje dolžnosti, toda kljub temu je marsikdo želel, da bi jih ostalo doma neke 15, ampak 150.

S konvencije so odšli tudi delegatje, ki niso nobenkrat vprašali za besedo. Med ljudmi na galeriji je krožila sledeča zgodba: Deseti dan konvencije je prišel neki delegat k vodilnemu članu poverilnega odbora in mu sporočil, da želi odpotovati domov. Dotični član je sklical sejo poverilnega odbora, kateri je razpravljal, da-li naj se delegatu pusti odpotovati ali ne. "Čemu hočete oditi?" so ga vprašali. "Že deset dni sem tukaj," je dejal, "pa še nisem dobil besede." Poverilni odbor mu je pojasnil, da pusti predčasno domov samo takim delegatom, ki hočejo besedo k vsakemu predlogu, sploh delegatom, ki govore in govore ne da bi kaj povedali.

Delegat Janez Bergla se je zbudil na sejah takrat kadar je veliki rodoljub, pomočnik ubogih in nevednih ter zagovornik revolucije, Jaka Sterboncelj kaj predlagal in pomahal z roko. Tedaj je Bergla podpiral in glasoval ter zopet zadremal. Sedaj je Janez Bergla doma in bo štiri leta dremal, včasih pa bo napisal dopis, v katerem bo pohvalil napredek svoje nasebine. Jaka Sterboncelj pa bo naprej pomagal revnim in zatiranim ter koval načrte za svojo bodočnost.

To ni ne vesela, ne zanimiva povest. Ker je resnična, ne more biti drugačna. Tak je konec te čisto kratke povesti.

Na banketu, prirejen delegatom, je manjkalo predsednika društva, ki združuje vse rojake. Morda je zašel med radikalce (ta leve), ki tudi niso bili navzoči, kakor je poročal tukajšnji "News". Največkrat se dogodi, da ljudje šele takrat spoznajo svoje zmote ali nepremišljeno nagajivost, ko je — prepozno.

Socialisti so zborovali, tudi Debs je govoril, naša veličastna stavba pa kljub temu stoji trdno kakor poprej. Ali ni to čudež? To vprašamo vas, ki ste rohnili po Waukeganu, da bo socialistični shod in Debsov nastop v Domu pomenil katastrofo za nasebino. Ali se je izplačalo pokazati toliko nevednosti? Ali vam ni bilo hudo, ko ste v nedeljo 20. sept. videli na odru Slov. nar. doma častitljivega borca, ki je govoril tako od srca, da so marsikomu prišle solze v oči? Ali ne bi radi, da bi bili tudi vi ponosni veličastnega shoda, kakršnega v naši nasebini še nikoli ni bilo? Mislite malo, pustite osebne predsodke na strani, ne glejte vruga v svojem bližnjem, sodelujte pri delu ako to delo koristi splošnosti, in če se zavedate da ste delavec, storite za

delavca najčastnejši korak — pridružite se socialistični stranki.

Ženitbena ponudba. — Starrra škatlja išče prrrri-merrren pokrrov. Na poštenje, rrrresnico, karrakter in prrretekllost se ne gleda. Slik ni trreba pošiljati. Rrrradikalci in prrrrogrrrresivci imajo prednost.

Ko smo sledili debatam na konvenciji, in ko smo prisostovali pomenkom v gručah, smo slišali in videli, da je še zelo veliko neznanja med našim ljudstvom — cele gore preveč. Socialisti, ki ste bili na tej konvenciji, ali se vam ni zazdelo, da bo treba veliko več delati za razširjenje "Proletarca" kakor smo delali dozdaj? Jesen je tu, zimski čas se bliža, čas, ki je za agitacijo najpripravnější. Izrabite ga!

Prispevki.

Ko je bila dana na glasovanje Molekova resolucija, sem opazil dva člana JSZ., ki sta glasovala proti nji. Če sta glasovala iz nevednosti, je čas, da se pričneta učiti. Če sta glasovala iz sovraštva do socialističnega pokreta, bi morala imeti toliko dostojnosti da ne bi hlinila hinavskega prijateljstva do stranke katere ne razumeta. — Opazovalec z galerije.

Ko so se vršile volitve gl. odbora, se je videlo, kako nesmiselno glasujejo nekateri delegatje. Ne pazijo na značaje, na poštenost in na nobeno tako stvar, ampak na ime, na obraz in prijateljstvo. Kako more napreden delavec oddati glas za reakcionarja, ki je poleg tega da je reakcionar tudi nepošten v boju s protivniki! Laže vedoma, intrigira in kuje nepoštene zveze. Nena-preden "napredni" delegat pa vsega tega ne vidi in glasuje, kakor glasuje povprečen ameriški volilec za kandidate v politične urade.

Govori, ki so jih čuli delegatje SNPJ. na banketu dne 19. septembra, zaslužijo da se jih izda v posebni brošuri. Tisti ki ste jih čuli in razumeli, boste že vedeli zakaj. Zame je izjema edino govor dotičnega gl. odbornika, ki je naznanil, da se bo naslednji dan vršil Debsov shod. Ali to naznanilo je tako malo spadalo med ostale govore kakor zelje v mleko. Debsov govor in drugi govori na shodu naslednji dan in govori banketnikov na banketu!!! Kakšna razlika! Tudi konvenčnega predsednika je manjkalo, a na banketu ga nismo pogrešali. Edino na sejah so ga klicali, kadar ga je zmanjkalo za nekaj časa, da si odpočije.

Clevelandska delegacija je protestirala proti visokim dnevnim, kar naj bi naredilo na članstvo vtis, da bi bila zadovoljna z manjšimi. Ko je delegat št. 86 predlagal, naj se za nedeljo ne plača dnevnice, se je pokazalo, da so gotovi delegatje protestirali proti devet dolarški dnevnicami samo radi tega da so šla njihova imena v zapisnik.

Ni se zgodilo samo enkrat, ampak velikokrat, da je ta ali oni stavil predlog, za katerega niti sam ni glasoval. Predsednik konvencije jih je parkrat na to dejstvo opozoril.

Barbič iz Collinwooda je protestiral vsaj vsaki drugi dan in dvakrat zagrozil, da se bo poslovil, ker nima na konvenciji česa početi. Poslovil se je takoj po kon-

žani konvenciji, dvorano pa je zapustil zadnji, ker je prej še eno zaigral na harmoniko. Med delegati je imel štiri prijatelje, kar se je dognalo, ko je kandidiral za gl. blagajnika. Dobil je pet glasov.

Bratje, ki pravijo drug drugemu bratje, ne čutijo vselej kot bratje; in sestre, ki se imenujejo sestre zato ker je tako pravilo, včasih ne morejo skriti da so vse kaj drugega kakor sestre.

Resolucija klubov J. S. Z. v državi Ohio in 8. redna konvencija S. N. P. J.

Konferenca socialističnih klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ. je imela dne 30. avgusta v Barbertonu svojo četrto zborovanje, na katerem so bili zastopani vsi ohijski klubi JSZ. in štiri društva SNPJ., med njimi tudi št. 5, ki je največje društvo SNPJ., ter eno društvo SSPZ. Ta konferenca je sprejela med drugim tudi resolucijo, katero je naslovila osmi redni konvenciji SNPJ. Konvenčni odbor za resolucije jo je prečital na seji dne 25. septembra. Konvenciji je predlagal, da naj jo sprejme na znanje. Delegatinja Mary Bajt iz Clevelanda je protipredlagala, da naj se jo ne sprejme na znanje. Njen protipredlog je bil z malo večino sprejet.

Malo prej je ista delegacija sprejela podobno resolucijo, ki jo je poslala konferenca klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ. v zapadni Pennsylvaniji, in nekoliko pozneje je sprejela Molekovo resolucijo s 163. proti 52. glasovom.

Čemu je konvencija sprejela predlog delegatinje Bajt, da se ohijske resolucije ne sprejme na znanje? Zato, ker je bila resolucija slabo prečitana in nič pojasnjena ter jo večina ni razumela. Delegacija ne posluša rada monotonega čitanja. Večina se je zbudila šele ko je bil stavljen protipredlog, zanj pa je glasovala zato, ker je mislila da glasuje za nekaj pametnega. V resnici je glasovala zelo nelogično. Če je sprejela resolucijo pennsylvanskih klubov JSZ., in ker je sprejela mnogo točk v pravilih ki temelje na sedanjem tolmačenju načelne izjave SNPJ., in ker je sprejela za svoje stališče Molekovo resolucijo, bi morala logično sprejeti tudi resolucijo ohijskih klubov in društev, ki so imela svoj zbor dne 30. avgusta v Barbertonu. Krivda, da ni bila sprejeta, je torej na konvenčnem odboru za resolucije, oziroma na tajniku odbora, ki jo je prečital na način kateri ne more vzbuditi pozornosti. Sum, da je resolucija pomenila nekaj takega kar konvencija ne bi smela sprejeti, pa je povzročila delegatinja Mary Bajt s svojim protipredlogom.

Odklonjena resolucija se glasi:

OSMI REDNI KONVENCIJI SLOV. NAR. PODP. JEDNOTE, WAUKEGAN, ILLINOIS.

Cenjena konvencija: —

Zastopniki socialističnih klubov in društev Izobraževalne akcije J. S. Z. v državi Ohio, zbrani na konferenci v Barbertonu, Ohio, dne 30. avg. 1925, ki smo ob enem člani S. N. P. J., smo sprejeli sledečo resolucijo in priporočila konvenciji S. N. P. J.:

Ker je članstvo S. N. P. J. v ogromni večini mezdno delavstvo, ki si služi svoj bori kruh v tovarnah, rudokopih in drugih industrijah v tej deželi, in

ker ima S. N. P. J. točko v pravilih, ki ji daje nalogo vzgajati svoje članstvo kulturno z vzbujanjem prave demokratične zavesti, ga povzdigniti duševno, mu kaza-

ti prave vzroke mizerije v kateri se nahaja ogromna večina meznega delavstva in na splošno vzgajati svoje članstvo na temelju razrednega boja, in

ker izdaja S. N. P. J. svoje liste, katerih naloga je to delo vršiti v smislu Molekove resolucije, predložene in sprejete na peti redni konvenciji l. 1912 v Milwaukee, Wis., ter leta 1921 na združitveni konvenciji S. N. P. J. in S. D. P. Z. v Clevelandu, in

ker je opaziti posebno zadnja leta, da skušajo nazadnjaške sile dobiti vpliv nad članstvom S. N. P. J. katere bi, če se uveljavi, škodoval najboljšim interesom članstva S. N. P. J. in delavskega razreda vobče, s tem da ga navaja na pota brezbriznosti in demagogije, zato priporočamo cenjeni konvenciji sledeče:

Sprejme naj točko v pravila, katera bo nalagala gl. odboru disciplinarno nastopiti proti vsakemu podrejenemu društvu katero bi prelomilo načelno izjavo s tem, da bi se v bodoče javno udeleževalo raznih klerikalnih slavnosti, kakor tudi proti posameznim odbornikom društev, ki bi šli na roko klerikalnim agitatorjem v ruvarstvu proti S. N. P. J., njeni načelni izjavi in resolucijam sprejetih na konvencijah ali pa potom splošnega glasovanja.

"Prosveta", glasilo S. N. P. J., naj bo urejevana strogo v duhu Molekove resolucije. Članstvo naj navaja da se organizira v socialističnih klubih, in da naj sodeluje z Jugoslovansko socialistično zvezo v njenem delu na polju socialistične propagande in vzgoje.

KOMENTAR:

Slovenska Narodna Podporna Jednota je zadnja leta v številu članstva res lepo napredovala. S tem napredkom pa je prišlo v organizacijo tudi mnogo članov z nameni ki niso idealistični, pač pa radi ugodnosti katere se jim nudijo. Na ta način se je naselilo v Jednoto precej klerikalnega duha, ki ga je treba odstraniti, ako nočemo da postane S. N. P. J. navadna podporna organizacija, brez idealov. Tisti idealizem ki je nekoč preveval v jednoti, je z rapidnim porastkom članstva začel izginjati. Dogaja se, da se nekatera društva javno udeležujejo raznih klerikalnih, protidelavskih manifestacij, da blagoslavljajo svoje zastave itd., kar smatramo da je naravnost proti duhu napredka, ki bi imel vladati v S. N. P. J. V nekaterih društvih so se klerikalci povzpeli do odborniških mest kjer na povelja farovžev rujeje proti naprednim članom v svojih društvih. Dogodilo se je že, da so bili taki člani dejansko napadeni in malo da ne do nezvesti pretepeni. Smatramo, da je absolutna potreba narediti takim pojavom konec, zato priporočamo sedanji konvenciji, da postavi točko v pravila, potom katere bo onemogočeno klerikalnim ruvarjem takšno početje pod okriljem S. N. P. J.

Kar se tiče "Prosvete", priznavamo, da je bila mogočen faktor pri razvoju jednote; smatramo pa, da bi se dalo več narediti v smislu razredne vzgoje članstva, pobijalo malomeščanski idealizem, ter članstvo direktno navajalo da se organizira v Socialistični stranki, kajti to je na vse zadnje edina delavska stranka s konstruktivnim programom, ki zastopa delavske interese na političnem polju. Po našem mnenju ni zadostno, da se delavstvu pripoveduje kako je izkoriščano, ampak tudi kje je odpomoč, ta pa je edino v močno organiziranih socialističnih strankah in strokovnih unijah, prepojenih s socialističnim duhom. Na ta način vzgojeno in organizirano delavstvo bo zmožno izsiliti od kapitalističnega razreda boljše pogoje življenja, od države pa razna zavarovanja za katere mora danes samo plačevati iz svojih bornih dohodkov.

JOSEPH PRESTERL, predsednik konference.

ANTON GARDEN, zapisnikar.

JACOB KOTAR, tajnik konference klubov JSZ. v Ohio.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako tretjo nedeljo popoldne. Seja tretjo nedeljo v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrugi, prihajajte redno k sejam in pridobite klubu novih članov!

Nekoliko o razvoju in zgodovini mesta Chicago.

Chicago je klasičen vzgled naglega razvoja "po ameriški", kakršnem se Evropa ne more nacuditi. Pred sto leti je bila tam kjer je sedaj Chicago še divja pokrajina, danes pa stoji na nji eno največjih mest na svetu. Izvirni vzrok prve naselbine je bila lega blizu pristanišča ob Mišiganskem jezeru in blizu prevažališča med vodovjem tega jezera in pri toki reke Mississippi. Za časa, ko je divjala vojna ameriške Revolucije, je neki črnc iz San Dominga, imenom John Baptiste de Saible (ali au Sable) prodril do reke Chicago in se tam nastanil, da trguje z Indijanci. Okolo l. 1777 je zgradil hišo in ta je bila začetek neprestanega naseljevanja v Čikaški pokrajini. L. 1796 je prodal svojo hišo nekemu francoskemu trgovcu, ki jo je s svoje strani prodal John Kinzie-ju l. 1803. Kinzie je bil prvi ameriški naseljenec. Leto kasneje so Združene Države zgradile tam trdnjavo, na rezervaciji šestih kvadratnih milj, ki so jih Indijanci odstopili Združenim Državam.

Ime trdnjave je bilo Fort Dearborn. Naselbina je začela rasti še le po vojni l. 1812, pa tudi potem le jako počasi. Še l. 1830 je bil Chicago mala vas koč iz hlobov; prebivalstva je bilo manj od sto duš. Začetek razvoja naselbine v mesto je baje pripisati izgradnji Illinois-Michigan kanala, ki jo je Kongres sklenil l. 1827. L. 1837 je prebivalstvo naraslo na 4,170 duš, in tega leta je Chicago bilo inkorporirano kot mesto. Od tedaj je bil razvoj mesta naravnost čuden. L. 1850 je Chicago imel 28,269 prebivalcev. Deset let kasneje jih je imel desetkrat toliko, namreč 298,977. L. 1870 je prebivalstvo šteló čez pol milijona in l. 1880 čez milijon. Mesto je nadalje hitro raslo do l. 1920, ko je bilo zadnje ljudsko štetje, ki je našteló 2,701,705 prebivalcev. Cook County (Chicago in okoliške občine), v kateri živijo ljudje ki stanujejo v mestu Chicago ali pa tam delajo, šteje čez tri milijone prebivalcev.

Dva najpomembnejša dogodka v zgodovini mesta Chicago je veliki požar l. 1871 in svetovna razstava v l. 1892—93. Veliki požar, ki je uničil velik del mesta, je povzročil ogromno škodo, ki se cenila na 187 milijonov dolarjev. Ali tekom dveh let je na pogorišču stalo nanovo sezidano mesto. Svetovna razstava pa je veliko prispela k slovesu mesta po vsem svetu; razstava je bila posvečena odkritju Amerike pred štirimi stoletji.

Mesto Chicago poseduje občudovanja vreden sistem javnih parkov. Ves osrednji del je obkrojen na vse strani od parkov, ki so med seboj spojeni po širokih bulevardih. Poleg tega niza velikih parkov ima Chicago prekrasno obrežje ob jezeru.

Michigan Avenue ob jezeru je najlepša ulica v Chicagu. Izmed poglavitnih javnih poslopij naj omenimo Chicago Public Library na Michigan Avenue, ki je stala dva milijona dolarjev. Ta knjižnica ima 33 podružnic po vsem mestu. Edno izmed najlepših poslopij je Chicago Art Institute, posvečeno umenosti; v njem se nahaja muzej in umetniška šola. V Chicagu se nahajajo tudi druge slovite knjižnice, kot je Newberry Library, John Crerar Library, Library of the Chicago Law Institute in knjižnica zgodovinarskega društva. Mesto ima mnogo ustanov za višjo izobrazbo: University of Chicago, poklicne šole Illinoiske univerze, Loyola univerzo, zdravniško šolo Illinoiske univerze, Lewis Institute in razne neodvisne šole za pravnštvo in zdravništvo.

Chicago je po prebivalstvu drugo največje mesto v Združenih Državah in glavno trgovsko središče na zapadu. Chicago je važno železniško križišče; poleg tega je njegova lega ob jezeru Michigan jako ugodna za plovbo po Velikih jezerih. 23 železniških prog se osredotoči v Chicago. To mesto je zbirališče za vse pridelke zapada, ki naj se odpremi na vzhod. Nobeno mesto na svetu nima take trgovine z žitom, živežem, živino in lesom. V Chicagu so največje klavnice na svetu. Ali tudi industrija železa, usnja, čevljev, tobaka, kemikalij itd. je zastopana v velikem obsegu.

Prebivalstvo mesta Chicago obstoja večinoma iz priselencev in njihovih tu rojenih otrok. Od njegovih 2,701,705 prebivalcev je bilo po ljudskem štetju iz l. 1920 nič manj kot 72 odstotkov "tujega pokolenja". Ameriška uradna statistika namreč vedno uvažuje takozvani "foreign white stock"; pod tem se razumevajo tujerodci in njihovi v Ameriki rojeni otroci. Čez 800.000 je bilo tujerodcev.

Žal, da iz uradnih statistik ni razvidno razmerje poedinih tujerodnih narodnostnih skupin. Ljudsko štetje iz l. 1920 izkazuje, da je bilo imenovanega leta v Chicagu 137,611 ljudi, ki so bili rojeni na Poljskem, 121,018 v Rusiji, 112,288 v Nemčiji, 59,215 v Italiji, 58,563 na Švedskem, 50,392 na Češkem, 30,491 v Avstriji, 26,106 na Ogrskem, 9,963 v Jugoslaviji itd. Kar se tiče Jugoslavije, je število veliko prenizko; precejšnja porcija onih rojenih v Avstriji in na Ogrskem bi spadala pravzaprav v Jugoslavijo.

Naravno je, da ima mesto s tako velikim tujerodnim prebivalstvom na tisoče organizacij tujerodcev. Veliko je tudi število tujejezičnih časopisov: 30 čeških, 12 nemških, 12 švedskih, 9 poljskih, 9 litvinskih, 8 italijanskih, 6 slovenskih, 7 slovaških, 7 židovskih, 5 hrvatskih, 5 norveških, 3 grški, 3 španski, 2 francoska, 2 danska, 2 srbska, 2 ruska, 2 madžarska, 1 ukrajinski, 1 kitajski in 1 holandski časopis. — F. L. I. S.

"Kdor zna, zna!"

Milwauška "D. S." ima urednika in pol, ki iz privatnih pisem kuje dopise s katerimi misli da napada "Proletarca", v resnici pa razgalja samega sebe. Dogodilo se je, ne samo enkrat, da je kdo poslal Novakovega rrrr listu kako nedolžno pisemce s pripombo, da naročnine ne more ponoviti radi brezposelnosti, v tolažbo pa se dotaknil še "izdajalcev"; nedavno tega je nekdo omenil tudi "Proletarca". Iz dotičnega privatnega pisemca je Fr. Novak "skoval" dopis, v katerem našteva, koga so socialisti ubili, koga izdali, kako "Proletarec" napada in blati in take reči. Ko je pisec dobil dotični iztis "D. S." in v njem "svoj" dopis, se je tako čudil, da se dosedaj še ni mogel načuditi. In on ni edini, ki se čudi!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Radi odsotnosti urednika, ki je bil zadnja dva tedna na konvenciji SNPJ., je mnogo uredniške korespondence zastalo. Rešena bo v čim krajšem času.

Radi obilnih poročil o waukeganski konvenciji je izostalo več drugih člankov, ki jih bomo priobčili v prihodni izdaji.

Zapisnik konference JSZ., katera se je vršila v Waukeganu, bo priobčen prihodnjič.

Seznam slovenskih priredb v Chicagi.

Nada, št. 102, SNPJ. — Vinska trgatev v soboto 3. oktobra v Narodni dvorani, S. Racine Ave.
Narodni Vitezi, št. 39, SNPJ. — Vinska trgatev v soboto 10. oktobra v Narodni dvorani, S. Racine Ave.
Pevski zbor Triglav. — Koncert v So. Chicagi v nedeljo 11. oktobra.

Zveza slovenskih organizacij. — Vinska trgatev v nedeljo 18. oktobra v Narodni dvorani, S. Racine Ave.
Soc. klub št. 1, JSZ. — Dramska predstava v nedeljo 25. oktobra v dvorani ČSPS., 1126 W. 18th St. Vprizorjena bo drama "Volja".

Sosedje, št. 449, SNPJ. — Veselica v soboto 31. oktobra v dvorani SNPJ. na S. Lawndale in W. 27th St.
Pevski zbor Slovan. — Koncert v nedeljo 1. novembra.

Samostojno društvo Danica. — Dramska predstava v nedeljo 8. novembra v Narodni dvorani.

Pevski zbor Sava. — Koncert v nedeljo 15. novembra v dvorani SNPJ.

Pevski zbor Lira. — Koncert v nedeljo 22. novembra v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1, JSZ. — Dramska predstava v nedeljo 29. novembra v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1, JSZ. — Silvestrova zabava v četrtek 31. decembra v dvorani SNPJ.

Društvo Slovenija. — Maškaradna veselica v soboto 9. januarja 1926 v Narodni dvorani.

Slavija, št. 1, SNPJ. — Veselica dne 16. januarja v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1, JSZ. — Dramska predstava v nedeljo 24. januarja v dvorani SNPJ.

Nada, št. 104, SNPJ. — Maškaradna veselica v soboto 6. februarja v dvorani SNPJ.

Narodni Vitezi, št. 39, SNPJ. — Maškaradna veselica v soboto 13. februarja v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1, JSZ. — Dramska predstava v nedeljo 2. maja v dvorani SNPJ.

Socializem je volja do brezpogojne pravičnosti.

*

Doslej najpopolnejši stvor razvoja je človeška volja. Iz te volje se bo rodil bog, ki ga še ni. Ali je mogoče, da bi človeška volja temu napredovanju postavila oviro, ne da bi jo mogla narava zato uničiti, kakor je uničila že milijarde svojih tvorov, ker so se izkazala za napredovanje v njenem smislu nesposobna? Pri vseh izrastkih človeške volje, ki polagajo temelj za pogubljenje človeštva, je videti vendarle silnejše nagnjenje, ohraniti človeštvo in ga izpopolniti.

V politiki je vse, kar je dobro ali slabo, posledica dela in nedela mnogih.

*

Tudi ideje niso zrasle trenutno v eni glavi, temveč so mnogi dali svoje misli zraven.

*

Narod bo živel le v svojih kulturnih vrednotah, ne v tem, da napraviš iz njega tolpo kričačev in vojaško organiziranih in uniformiranih razbojnikov.

*

Misli z lastno glavo, kako bi si pomagal z lastnimi rokami.

*

Socijalna politika v buržuazni državi je politika buržuaznih koncesij napram razrednim delavskim zahtevam.

ŽENSKO DR. "NADA"

št. 102, S. N. P. J. v Chicagi

priredi

VELIKO VINSKO TRGATEV

v soboto dne 3. oktobra
V NARODNI DVORANI

So. Racine Ave. in 18 cesta.

Pričetek veselice ob 7. zvečer.

Vabljeni so vsa čikaška društva kakor tudi ostalo občinstvo iz Chicage in okolice, da se udeleži te prireditve. Za dobro postrežbo v vseh ozirih bo preskrbljeno.

Igral bo Začkov orkester.

Zastopniki Proletarca.

ARIZONA.

Lowell: W. Krall.

CALIFORNIA.

San Francisco: Joseph Koenig.

COLORADO.

Crested Butte: Ant. Slobodnik.

Bon Carbon: Tony Stimberger.

Pueblo: J. M. Stonich.

Primero: Edward Tomsich.

Somerset: Anton Majnik.

IDAHO.

Mulan: John Jackson.

ILLINOIS.

Auburn: Jos. Kogay.

Carlinville: Jos. Korsič.

Chicago: Frank Aleš, Frank Zajc, Fr. Udovich, Frances A. Tauchar, Fr. Benchina, Chas. Pogorelec, S. Bojanovich, Fr. Florjancich, A. Zogor.

Cicero: Anton Putz.

Gillispie: P. Kallar.

LaSalle: Frank Martinjak.

Mascoutah: John Biskar.

Orient: John Gal.

Nokomis: L. Groser.

Springfield: Jos. Ovca, John Goršek.

Virden: Frank Stempihar.

Waukegan in No. Chicago: Ant. Vičič, Frances Zakovšek.

INDIANA.

Blanford: John Cestnik.

Clinton: Christina Omahne.

Universal: Fr. Juvan in Vinc Verhovnik.

KANSAS.

Arma: M. Gorenc.

Franklin: L. Markovich.

Girard: Joseph Klinkon.

Gross: John Kunstelj.

Mulberry: Ant. Divjak, Jacob Arch.

West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.

Detroit: R. Potočnik, Jos. Ivec, Thom. Petrich.

MINNESOTA.

Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Klun, Joe Ule,
Joseph Sterle.
Eveleth: John Pogachnik.
Ely: John Teran, John Tauzell.
Hibbing: F. Grum.
Ironton: R. M. Kurre.

MONTANA.

Butte: Rudolf Kap.
Klein: A. Miklič.
Red Lodge: K. Erznožnik.

MISSOURI.

St. Louis: Mrs. F. Speh.

NEW MEXICO.

Raton: J. Kop riva.

NEW YORK.

Little Falls: Fr. Petavs.

OHIO.

Bannock: Frank Kadivnik.
Barberton: Joseph Tursich, John
Jankovich, Martin Zeleznikar,
Ant. Gradišar.
Blaine: Frank Germ.
Cleveland: John Krebelj, Lawrence
Gorjup, Fr. Ludvik, John La-
zar, Jos. Volk.
Collinwood: Jos. Presterl, John
Prudich, Fr. Mihelich, J. Božich.
Girard: John Kokošin, John Tancik.
Glencoe: Ignatz Zlemberger.
Maynard: Andy Zlatoper.
Niles: Frank Kogovšek.
Wadsworth: Anton Pečnik.
Warren: Jack Kotar.

OKLAHOMA.

Henryetta: John Rakeff.

PENNSYLVANIA.

Acosta: Geo Kristell.
Avella: Frank Bregar.
Bon Air: Peter Bukovec.
Canonsburg: Marko Tekavc, John
Jereb, John Terčelj.
Claridge: Jacob Jamšek.
Export: Jos. Britz.
Forell: Joseph Kramar.
Forest City: Frank Rataic, H. Sta-
nich.
Harwick: Mary Prašnikar.
Herminie: Anton Zornik.
Homer City: Andrej Obed, Andy
Simčič.
Irwin: Jerney Kokelj.
Johnstown in okolica: Andrew Vi-
drich.
Krayn: Louis Sterle.
Latrobe: John Fradel.
Lawrence: Louis Britz.
Library: Mike Primožich.
Lloydell: Ant. Zalar.
Luzerne: John Matičič.
Meadowlands: Leonard Lenassi.
Midway: Louis Capuder.
Moon Run: Lukas Butya.
Morgan: J. Kvartič.
Park Hill-Conemaugh: Frank Pod-
boy.
Pittsburgh: John Ban, Louis Kve-
der, M. Medved.
Renton: Anton Chater.
Sloan: John Pirih, M. Klopčič.
Southview: Ant. Rupnik.
Spangler in okolica: Paul Les.
Vandling: Jos. Čebular.
Verona: Rock Lesar.
W. Newton: Jos. Zorko.
Wyano: Math. Drap, Louis Vodo-
pivec.
Willock: John Koplenik.

UTAH.

Hiawatha: John Strbašnik.
Murray: M. Zugel.
Scofield: P. Zmrzlikar.
Sunnyside: Anton Smolich.

W. VIRGINIA.

Meriden: John Korošec.
Pursglove: Anton Maslo, J. Vitez.
Reynoldsville: Bartol Louis.
Star City: Rosie Selak, Tony Zu-
pančič.

WISCONSIN.

Kenosha: Frank Zerovec.
Milwaukee: John Shabus, Frank
Perko.
Sheldon: Ignac Kolar.
Sheboygan: Frank Nagode, Ant.
Debevc.

WYOMING.

Rock Springs: Mrs. J. Jereb.
So. Superior: L. Jeraša.

Ako želi kdo prevzeti zastopstvo
za nabiranje naročnikov Proletar-
cu, prodajati Am. družinski kole-
dar, brošure in knjige, naj piše u-
pravništvu, ki bo poslalo potrebne
listine in informacije. Na tu priob-
čene zastopnike apeliramo, naj sku-
šajo ob vsaki ugodni priliki pridobi-
vati naročnike temu listu. Prav-
zaprav je dolžnost vsakega sloven-
skega zavednega delavca agitirati
za njegovo glasilo Proletarec.

Ako je ime kakega zastopnika iz-
puščeno, naj se oglasi, da bomo do-
pravili imenik.

Vprašajte soseda

če je že bil v zvezi ali slišal od Kaspar
American State Banke, in njegov od-
govor bo: "da."

V tej banki ima večina našega slo-
venskega naroda svoje hranilne vlo-
ge, posojila na kupčije ali za zgrad-
bo svojih domov,

kupljene naše prve hipoteke ali hipo-
tečne bonde,

posojuje proti ognju varne predale,
pošilja denar v Jugoslavijo ali kupu-
je vozne listke z našim posredova-
njem.

Vsi, kateri so se obrnili na nas
bodisi v kateremkoli bančnem poslu,
uvideli so uspešnosti in uvideli jih
bodete tudi Vi.

Varna banka za
vlagati Vaš denar.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ceste
Chicago - - - Illinois

BANČNA TRDNJAVA JUGOSLOVANOV V AMERIKI.

Zanikrnost pri poštnih pošiljkih.

Ali pošiljate kedaj poštna pakete v notranjost ali v inozemstvo? Če jih pošiljate, rabite močan ovojni papir in motvoz. Pred vsem, naslov naj bo natančno in čitljivo napisan. Ne pozabite navesti svoje ime in naslov na levem zgornjem kotu.

Drugače se utegne zgoditi, da bo paket priromal v poštni urad za mrtva pisma (Dead Letter Office). Nič manj kot 800,000 poštnih pošiljatev na leto priroma v ta urad. Tretjina izmed te paketov prihaja v to poštno pokopališče zato, ker so bili omotani s slabim papirjem in prevezani s slabo vrvico in v takem stanju se tako pokvarijo, da ne more nihče več uganiti niti naslova prejemnika niti pošiljatelja. Ostali dve tretjini imata napačne ali nepopolne naslove.

Pakete, ki jih poštna uprava ne more dostaviti, prodaja na javni dražbi. Lani je Stric Sam izkupil na dražbi teh paketov nič manj kot \$125,000.

S pismi je ista stvar. Nepravilno naslovljena pisma brez povratnega naslova pošiljatelja priromajo v Dead Letter Office. Tem pismom je poštna uprava

nadela ime "Nixie". Znano pa je, da ameriška poštna poskuša vse mogoče načine, da dostavi pismo, v "pokopališče" pa ga položi šele potem, ko je vsak nadaljni poskus prezupen. Mnogo uradnikov je najetih za stikanje po mestnih adresarjih, po seznamih ameriških mest in cest, da uganajo pravilno addresso. Ali to vse stane veliko denarja. Nemarnost pošiljateljev pisem stane Združene Države \$1,740,000 na leto. Eno samo mesto troši \$500 na dan za manipulacijo slabo adresiranih pisem. Ceni se, da je takih pisem okrog 200 milijonov na leto.

Radi tega je dolžnost vsakega, da ne naloži tega nepotrebnega bremena na rame poštne uprave. Navadite se zato, da poleg naslova onega, kateremu pošiljate pismo ali drug poštni predmet, napišete tudi svoje lastno ime in svoj natančni naslov. Najboljše je, ako pošiljatelj napiše svoj naslov ob zgornjem levem kotu. Ni dobro zanašati se na to, da bo poštna uprava uganila

DR. JOHN J. ZAVERTNIK ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.
Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.
Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213
Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.
V nedeljo od 11 do 12 dop.

6% IN VARNO 6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za
na imenitnem prostoru ležečo
lastnino, na prodaj pri nas

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET
At Millard Avenue
CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe,
največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

ČAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. ČAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

FRANK GANTAR se priporoča rojakom
pri nabavi drv, preme-
ga, kosa in peska.
1201 Wadsworth Ave. Phone 2726 Waukegan, Ill.

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se toplo priporočam.

pravi naslov. Mnogi ljudje se čudijo, zakaj ni odgovora na njihova pisma, zakaj so pisma ne dostavljajo, pa so sami krivi, ker pišejo tako netočne adrese, da jih nihče na svetu ne more uganiti.

Zlasti tujerodci naj pazijo na to, da so imena mest natančno izpisana, ravno tako kakor jih pišejo Amerikanci. Isto tako imena ulic. Nikar ne popačite pisave angleških imen.

Tudi pisma, v katerih se nahaja denar ali druge vrednote, so dostikrat nemarno naslovljena. Dead Letter Office je lani nabral nič manj kot čez \$55,000 iz pisem, ki jih ni bilo mogoče dostaviti prejemniku niti povrniti odposiljatelju.

Zato je vsak človek samemu sebi, svojim prijateljem in Stricu Samu dolžan, da naslovi pisma in pakete z največjo skrbnostjo. Ako bo vsak storil svojo dolžnost, bo veliko manj zgube in zamude časa za vse.

F. L. I. S.

Ljudstvo, ki ga napojiš s sovraštvom do kakšnega bližnjega naroda, to ljudstvo je nesposobno videti ne samo, kaj se godi v tujini, temveč tudi ono, kar se hoče zgoditi doma.

POMAGAJTE SRCU!

Srce je mal organ, ki tehta povprečno pri moških 1/150tinko teže telesa, pri ženskah pa 1/160tinko. Življenje je odvisno od hrane, ki jo dobivajo posamezni organi telesa. Srce, ki je centralna gonilna sila, skrbi za pravilno razdelitev krvi. Isto dela za ostalo telo skoro 14 ur izmed 24 ur, hrani sebe v času počitka, kar vzame nekaj nad 9 ur. V zdravem stanju udari srce 70krat na minuto, 36,792,000 na leto. V slučaju želodčnega nereda je število udarcev večje in to izredno delo prikrati srce za počitek in pravilno prehranitev. Ne dovolite, da bi vaše srce trpelo, temveč vzemite Trinerjevo zdravilno grenko vino, ki bo izčistilo zabasana čreva in povrnilo normalno delovanje prebavnih organov. Iznebili se boste slabega teka, slabe prebave, zaprtja in glavobola. Vaš lekarnar ali trgovec ima Trinerjevo zdravilno grenko vino v zalogi in če ga nima, pišite na: Joseph Triner Company, Chicago, Illinois.

Socializem je za koncentriranje produktivnih in distributivnih sredstev v interesu ljudstva, kapitalizem pa v interesu profita.

CENIK KNJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

UDOVICA. (L. E. Tomić), povest 330 strani, brošir ja 75c, vezana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.	.30
VISNJEVA REPATICA, (Vlad. Levstik), 506 strani, vezana v platno	1.50
VITEZ IZ RDEČE HISE. (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25
ZABAVNA KNJIZNICA, zbirka povesti in črtic, broširana	.65
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana	.75
ZADNJI VAL, (Ivo Šorli), roman, vez.	1.00
ZAJEDALC, (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75
ZA SREČO, povest, broširana	.45
ZELENI KADER, (I. Zorec), povest, broš.	.45
ZGODBE IZ DOLINE SENT-FLORJANSKE, (Ivan Cankar), vezana	1.50
ZLOČIN IN KAZEN, E. M. Dostojevskij, roman, dve knjige, 602 strani, vezane	2.50
ZMOTI IN KONEG GOSPODIČNE PAVLE, (I. Zorec), broširana	.40
EVONARJEVA HČI, povest, broširana	.65
ZENINI NASE KOPRNELE, (Rado Murnik), broširana	.30
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00

JOS. JURČIČ, zbrani spisi, II. zv. vezan	1.50
III. zv. vezan	1.50
IV. zv. vezan	1.25
V. zv. vezan	1.00
VI. zv. vezan	1.00
FR. MASELJ-PODLIMBARSKI zbrani spisi, vez.	1.50
PESMI IN POEZIJE	
BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francoskine prevel I. Hribar) vezana	1.00
MLADA POTA, (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba	.75
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel Ant. Dabeljak), vezana	.90
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba	.50
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana	.90
POHOŠKE POTI, (Janke Glaser), broširana	.35
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana	.45
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), broš. 90c, vez.	1.25
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Ma-char), vezana	1.10
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, pesnija, broširana	.65
SOLNCE IN SENCE, (Ante Dabeljak), broširana	.50
SVOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana	.25
ŠLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba	.50
TRBOVLJE, (Tone Seliškar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	.75
TRISTIA EX SIBERIA, (Voje-slav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupančič), pesništvo, broširana	.40

IGRE

ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana	.40
BENESKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
CARLJEVA ŽENITEV-TRILE ZENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana	.25
GOSPA Z MORJA, (Henrik Ib-sen), igra v petih dejanjih, broširana	.60
KASLIJA, drama v 3 dejanjih	.75
JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
NAVADEN ČLOVEK, (Braa. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana	.35
NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), Igra v treh dejanjih, broširana	.35
OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ROMANTICNE DUSE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana	.85
ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih	.50
SEN KRESNE NOCI, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana	1.00
ZNANSTVENE RAZPRAVE. POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISE UCNE IN DUGE KNJIGE IN BROŠURE	
ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? De-bata	.30
ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK, (Dr. J. F. Kern)	5.00